

O novi domovinski pravici.

Drž. zbor ni že dolgo časa sklenil tako pravične in za avstrijske narode tako blagodejne postave, kakor je nova domovinska postava. Presvetli cesar jo je potrdil dne 3. decembra 1896 št. 222. Po tej postavi ima od 1. januarja 1901 naprej vsak avstrijski državljani, ki je v katerikoli občini bival nepretrgoma deset let, ki je dosegel 24. leto in ni bil kaznovan zaradi hudodelstva, pravico prositi domovinske pravice v dotični občini. To pravico imajo tudi ženske. Kaj mora storiti, kdor hoče v občini dobiti domovinsko pravico? Napraviti mora pred vsem prošnjo na dotično županstvo. Ta prošnja ne potrebuje nobenega koleka. V prošnji mora povedati: 1. da biva že deset let nepretrgoma v občini, 2. da se je pošteno obnašal in da ni bil nikdar kaznovan zaradi hudodelstva, kar treba dokazati s spričevalom policije, v katerem morajo biti zapisane tudi hiše, v katerih je prosilec bival zadnjih 10 let. To policijsko spričevalo mora biti s kolekom 1 K. 3. da je dosegel že 24. leto, kar treba dokazati s krstnim pismom, 4. kje je imel do zdaj domovinsko pravico, kar treba dokazati z domovinskim listom. Prošnji na županstvo treba pridjati kolek 30 vinarjev, da se porabi za novi domovinski list, katerega izda županstvo. Delavci slovenski! Spomnite se, kaj se je zdaj delalo po stari postavi z vami. Če ste oboleli, niso marali nikjer za vas, ne v mestu, kjer ste služili, ne v domači vasi, kjer ste bili rojeni. Da, pripetilo se je pogosto, da so vas v boleznih le preklinjali. Zdaj je čas, da si po občinah, kjer delate, zagotovite domovinsko pravico. Živite pošteno, da vas ne kaznujejo radi hudodelstva. Delajte pridno, da ne bo treba prosjačiti, kajti v tem slučaju ima občina pravico vas preguati. Ako vas prežene, se bivanje v občini pretrga, in treba bo z nova začeti. Kdor sam ne zna napraviti prošnje, obrne naj se do delavskega društva, katerega je ud, ali pa do županstva, kjer je bil do zdaj pristojen. Tudi dosežanja domovinska občina sme napraviti prošnjo ter zahtevati, da se sprejme kdo v tujo občino, ako je že deset let tam stanoval. — bi magistrat delal delavcem sitnosti, obrniti se je na namesništvo, katero mora skrbeti, da se postave točno vrše! Slovenci, glejte, da dobite v spodnještajerskih trgih in mestih kmalu domovinsko pravico!

Odmev volitev v Konjicah.

(Razgovor med Pohorcem Smerekarjem in Konjičanom Brezarjem. Konjičanom in njihovem okoličanom v premislek.)

Smerekar (pride v Konjice in zagleda svojega znanca Brezarja): »Glej ga no, Brezarja! Kaj ti je vendar, da tičiš vedno kot medved v svojem brlogu? Že devetindevetdeset let te nisem videl! Človek bi skoro mislil, da si šel tja, kjer ni muh — a da si se danes izkobil iz svoje luknje, je ravno prav. Bodeš mi vsaj povedal, kako je z vašimi volitvami —«

Brezar (poda Smerekarju roko): Z našimi volitvami? Niti ni dobro, niti ni slabo.

Sm.: Kaj se pravi to? Niti ni dobro, niti ni slabo. To se ne pravi nič. Jaz ti rečem: nam je slo dobro. Mi kmetje smo pokazali, da smo močje. V peti kuriji smo si izvolili Žičkarja, v četrti skupini pa Robiča. Ti pa mevrš kot razsoden tržan: ni niti dobro, ni niti slabo; kaj ne tako-le: pol miši, pol tiča. Pri moji veri! ne razumem te. Govori jasno, kakor se spodobi!

Br.: Poleg vse jasnosti ti vendar pravim: niti ni dobro, niti ni slabo. Slabo ni, ker smo spoznali, kdo je z nami, kdo proti nam, a dobro ni, ker...

Sm.: Hudirja! Torej niste zmagali!?

Br.: Ne. Izvoljen je Pommer, kateremu se še ne sanja o naših potrebah.

Sm.: I, kaj ste vendar delali? Menda ste spančkali, moj ljubi Brezar?

Br.: Tega pa ne! Kot vi smo se izkazali i mi močje. A kaj hočeš, če imajo oni denar in vse, kar hočejo!

Sm.: Tristo zelenih! Kdo le ni volil Dečka? Saj je Pommer Nemec, a v Konjicah oblažim lahko vse prodajalne in gostilne — povsod mi kličejo nasproti: Bog daj! očka Smerekar! Kaj bo dobrega?

Br.: To je toliko časa, dokler ni volitev. Ko pa pridejo volitve, pozabijo ti ljudje na vse. Vsak hoče biti prvi Nemec ter ne vé drugega kot »heil«.

Sm.: Zakaj?

Br.: Ej, dragi moj, to je vprašanje, ki ti bi ga ne mogli odgovoriti niti oni. Najbrže mislijo, da je bolj »nobel« zatajiti svojo kri in biti posilinemec.

Sm.: Bolj »nobel«? Ha... ha...! Sram jih naj bode! Za te bi že bilo boljše, da bi se ne bili rodili. Kdor namreč zataji svoj rod, že ni daleč od tega, da zataji mater, ki ga je rodila, kar je najhujše, kar more storiti človek. Kdo so ti ljudje?

Br.: Tak na primer je Kupnik.

Sm.: Kaj ta? Če pa pridem k njemu po olje, pa mu teče tako gladko jezik v slovenščini.

Br.: To dela zaradi zaslužka. On dobro ve, da živi od Slovencev.

Sm.: Po tem pa naj ne brca Slovencev!

Br.: Bil je najhujši in se je najbolj izkazal zvečer pri bakljadi.

Sm.: Kaj? Bakljado ste imeli?

Br.: Kaj pa misliš? Meniš li, da imajo naši posilincevi tako mirno kri? Treba je bilo malo razgrajati. Za groše, ki so jim jih znesli prej Slovenci vkup, so kupili lampijone in potem vpili po trgu: heil! Kupnik je bil eden prvih.

Sm.: Ni mogoče!

Br.: O je! In ne samo to! Lampijone so nosili šolarčki nemške šole, katere je že ondodni nadučitelj naučil na »heil«. Zibali so se po trgu celo s frankfurtarico.

Sm.: A?

Br.: Le čudi se? Tudi jaz se čudim, kako morejo biti nekateri slovenski stariši tako malomarni, da pošiljajo svojo deco v nemške šole k učiteljem, ki so pokazali svojo oliko s tem, da so demonstrirali pred Wallandovo hišo, ker je volil z nami.

Sm.: Veš kaj, Brezar, najbrže me hočeš nalagati prav debelo. Saj znam, da ne delajo kaj takega pri nas niti hlapci. Kaj se le učitelji!

Br.: Če ne delajo hlapci, delajo pa ti. Zato pravim, da ne razumem, kako morejo dati nekateri stariši svoje otroke takim učiteljem v roke.

Sm.: Brezar! to mi moraš razložiti natančneje.

Br.: Prav rad! Bilo je tako. Ko so se heilovci — med njimi tudi učitelji nemške ljudske šole — pri Vrbniku in Urbanu okrepčali, so si mislili, da ne gre drugače, kakor da gredo pred hišo starega Wallanda. Postavili so se torej pred hišo in nekateri izmed njih začeli — kakor so olikani — pljuvati na vse moči.

Sm.: Zlodek! kje ste bili pa vi?

Br.: Le počakaj! Vse pride se — ko so nekateri najlepše pljuvali, drugi pa gledali so se prikazali Wallandovi hlapci —

Sm.: Vrlo!

Br.: Kaj »vrlo«? Saj se ne znaš, če so bili tepeni posilincevi ali hlapci.

Sm.: Lahko si mislim, ker poznam nemške zajce.

Br.: Ko so torej zagledali ljudje Wallandove hlapce, jim je naenkrat zaostalo v grlu njihovo rjojenje: heil, stisnili so repke med noge, klobučke med ramo in jo odkurili pri mitnici ven na varno.

Sm.: Imenitno! Kako so prišli potem nazaj v trg?

Br.: Hm... to je lahka stvar. Eden se je izmuzal do orožnikov, in pod njihovim varstvom so prihajali nazaj. Ker so se jim

pa tresle od prestanega strahu hlačice, jim je trobil na rog požarne brambe veliki muzikant Melhijor Mihelj. Pa veš, kdo je bil še zraven pri tem činu?

Sm.: Kdo neki? Čakaj, da se domislim —

Br.: Že vidim, da ne uganeš pravega. Nadučitelj slovenske ljudske šole.

Sm.: Ta, ta? In k temu hodijo naši otroci?

Br.: Tako so hajali in razgrajali po našem trgu in praznovali slavno zmago. — Po volitvi so vrgli tudi Fallanta iz gostilne pri Vrbniku, ker ni bil hotel voliti. Pri ti priliki je povedal Fallant v obraz usnjariju Lavriču, ki se je najbolj ujedal: Kaj boš očital ti meni, ki se nemškega ne znaš! In glej spaka! Lavrič toži zdaj Fallanta zaradi razžaljenja časti; Fallant pa se ne da tako hitro ugnati v kozji rog, ampak ostane pri svoji trditvi, zahteva pa, da izpraša kak profesor Lavriča iz nemščine.

Sm.: To mi pa res ugaja. Hej, ali ni Pommer profesor? Zdaj lahko pomaga Lavriču v zahvalo, da ga je volil. Ha... ha... ha...

Br.: A najbolj me jezi, da so ravno taki najhujši naši nasprotniki, katerih ime jasno kaže, da so rojeni Slovenci. Poglej le Kupnika, Brezovnika, doktorja Kadivnika, Lavriča in druge! Posebno zadnja dva sta »ta prava«. Jaz vem trdno, da sta bila v mladih letih navdušena Slovence, zdaj pa ne marata slišati o slovenstvu ničesar. Mnogo se je zadiral tudi Hasenbichl. Siromak je Kranjec, njegova pa komaj lomi nemščino.

Sm.: Da... da. S temi ljudmi pa je res težko vkup hoditi.

Br.: Tako je. Odslej se bomo držali tudi dejansko gesla: Kdor ni z nami, je proti nam. Če storimo to, pokaže prihodnost, čegavo je spodnje Štajersko. Kupujmo odslej pri Ogorevcu vse, obiskujmo Topolska, Ferjena, Fallanta, Fuhrmana, Wallanda, Očka in sploh svoje ljudi.

Sm.: Prav imaš, Brezar! To je jedina pot, ki nam pripomore k naši stvari. Jaz se bodem držal odslej tvojih navodil in z menoj po mojem mnenju vsak zaveden Slovenec. Živeli slovenski obrtniki, živeli naši ljudje. Kako je pa vendar to, da niste zmagali?

Br.: Ah, Smerekar, ko bi ti vedel, kako so delali, se ne bi čudil. Vsako hišo so preobrnili petkrat, da so le dobili glas za... Posebno velikih zaslug si je hotel pridobiti nadučitelj nemške šole. Da mu ne bi ušel na noben način mizar Fuhrmann, ga je spremil čisto do volišča, se oziral samozavestno na desno in levo, da ga ne bi prezrl kdo pri njegovem v učiteljsko stroko spadajočem delu; kot velik zmagalec je prignal Fuhrmana na volišče — a Fuhrman mu je oddal pred nosom glasovnico za Dečka.

Sm.: Hi-hi! Dobro, dobro Fuhrman!

Br.: Rossbacher nam je pa prej obljubil, da se ne bode mešal v volitve, in je vendar volil Pommerja. Hrvat Nemca!

Sm.: O, jej! A solnce gre že v zaton. Brezar! domov moram iti z geslom v srcu: Svoji k svojim! — hvaleč Boga, da smo spoznali svoje nasprotnike. Mojega obličja ne bodo nikdar več videle njihove prodajalne in njihove krčme. Srečno!

Dva brata.

Zgodba; spisal I. Toman.

Večkrat sem že slišal govoriti: »Oženiti ali omožiti se, je kakor loterijo staviti!« S tem so menda hoteli povedati: »Kakor malokateri, ki v loterijo stavijo, zadenejo in obogaté, tako tudi malokateri, ki se ženijo ali omožijo, prav zadenejo.« Povsem te besede niso resnične, kajti, najdemo še, hvala Bogu, dosti srečnih in zadovoljnih zakoncev.

Da se pa res tudi zdaj množijo nesrečni zakoni, tega je krivo, ker ljudje sklepajo po-